

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

תפלה ההולכת ומתעצמת

"ויען אברהם ויאמר הנה נא הואלתי לדבר אל ה' ואנכי עפר ואפר" (יח טו)

כתב הרמב"ם ש"ת:

בטרם יעמוד להתפלל, שומה על האדם להתבונן בגדלות הבורא לעמת שפלות עצמו. אולם במהלך התפלה עליו להתחזק דוקא במחשבה שחרף שפלותו, תפלתו רצויה ומקבלת לפני המקום. נמשל הדבר למלאכתו של בנאי; טרם הבניה עליו להעמיק יסודות באדמה, ורק לאחר מכן יוכל לבנות על יסודות אלו בנין רם ונשא.

נתן ללמד זאת אף מהנהגות של אברהם אבינו עליו השלום; לאחר שפתח את תפלתו בהצהרת: "ואנכי עפר ואפר", הלכה תפלתו והתעצמה: "אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה; אולי ימצאון עם ארבעים... שלשים... עשרים..." ועד "עשרה".

תפארת שלמה שער התפלה ד"ה קמור ש"ר

תפלה הופכת רשעים לצדיקים

"ויאמר אל נא יחר לה' ואברהם אף הפעם אולי ימצאון עם עשרה ויאמר לא אשחית בעבור העשרה" (יח לב)

מעשה באדם שלאחר שחטא ופשע בקש לשוב בתשובה. בא לפני המגיד משריטק ובקש תקון לנפשו, אולם המגיד סרב לקבלו, תוך שהוא מצטט בפניו את דברי המקרא (ביב ד ט): "עבדי בישא בתר דעבדן מתמלכין" - רשעים אחר שחוטאים באים להמלך בעצה. רבי יעקב צבי מפוריסוב, לעמותו, קבלו בסדר פנים יפות, והטעים: אין זה מתפקדנו לחפש צדיקים, כי אם להתפלל על החוטאים שישונו; הנה כי כן, אברהם אבינו שחפש 'צדיקים' בסודם - לא עלתה בידו. ואלו משה רבנו שהתפלל (במדבר ד ט): "סלח נא לעון העם הזה", עלה הדבר בידו, ככתוב (שם ט): "ויאמר ה' סלחתי כדברך".

חסידים מספרים ח"א עמ' 51

המתפלל על חברו - לכתחלה

"וה' פקד את שרה פאשר אמו ויעשה ה' לשרה פאשר דבר" (א כא)

"סמך פרשה זו לכאן, ולמדה שכל המבקש רחמים על חברו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחלה" (רש"י).

רבי יעקב חיים סופר, ראש ישיבת 'כף החיים', נשאל: אדם הזקוק לישועה בענין מסוים ויודע על חברו שאף הוא זקוק לישועה דומה, האם ראוי לנהג כן לכתחלה ולהתפלל על חברו כדי שיענה תחלה, או שמוא לא יאמר כלל זה אלא למי שעשה כד בתם לב, וכעין תפלת אברהם על אבימלך?

והשיב: מדברי רבי יעקב אבינו נראה שאף לכתחלה

ענית אמן ממשיכה רפואה

"וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל פתח היום" (יח א)

"לבקר את החולה" (רש"י, ע"פ סוטה יד א).

אמר כ"ק אדמו"ר מבריןזוביץ שליט"א:

ידוע מהספרים הקדושים (ראה 'אמרי אהרן' בשלח) כי ענית אמן מושכת רפואה לאדם, הן רפואת הנפש והן רפואת הגוף. יסוד זה נרמז בשם המקום שבו התגלה הקדוש ברוך הוא לבקר את אברהם אבינו בחליו: 'אלני' - בגימטריה 'אמן'. 'ממרא' - בגימטריה 'רפא'.

אמן - סגולה לנשיאות חן

"ויאמר אדני אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר מעל עבדך" (יח ב)

דרש רבי נח גד ויינטרויב:

"אם נא מצאתי" ראשי תבות 'אמן' [נאף במלים "אם נא" טמונה המלה 'אמן']. בכך רמזה התורה כי המקפיד על ענית אמן זוכה לשאת חן בעיני ה', אף אם חטא חלילה. כפי שאמרו חכמים (תיקוני ד"ר מ א): "העונה אמן בכל כחו קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה".

יש שדרשו כתוב זה כהוראה לדורות: "ויאמר א-דני" - פאשר תשמע אדם המברך בשם ה', "אם נא מצאתי" - ענה אחרי אמן.

נ"ש ח"ן [לר"ג ויינטרויב] עמ' ה: ה' ויתלדו על משפחתם עמ' רצה

נתן לנהג כן, שפך כתב לאחד משואליו: "ואשר אני רואה ממכתבו שאינו בשלמות הבריאות, גם אנוכי בהאי פחדא יתיב, ואני מניץ לכבודו רפואה אם אינו לטרח להזכירני בתפלתו הזכה, ויתקיים בו: 'כל המתפלל על חברו הוא נענה תחלה'".

ידע חיים" ס"י ט אות ב; 'משפטי רבי יעקב אבינו' עמ' קכח

פיצד נחחו דברי המלאכים

"ויקרא מלאך אלקים אל הגר מן השמים ויאמר לה מה לך הגר אל תיראי כי שמע אלקים אל קול הנער הנער פאשר הוא שם" (יח כא ז)

את לשון הפתוח 'פאשר הוא שם' בארו חכמים: "שהיו מלאכי השרת מקטרגים ואומרים: רבוננו של עולם, מי שעתיד זרוע להמית בנך בצמא, אתה מעלה לו באר? והוא משיבם: עכשו מה הוא, צדיק או רשע? אמרו לו: צדיק. אמר להם: לפי שעשוי של עכשו אני דנו. וזהו 'פאשר הוא שם'" (רש"י ע"פ ב"ר גז ז).

בדרך נוספת באר רבי יהונתן איבשיץ את התשובה

שנתנה לפלאכים - "פאשר הוא שם"

אמר המלאך להגר: "אל תיראי"; אף שדרכו של מלאך בשר ודם לנהג בנתיניו במדת הדין, ככתוב (משלי כ ט): "מלאך במשפט יעמיד ארץ". אם כן, ראוי היה ישמעאל להעניש כטענת המלאכים, אף הקדוש ברוך הוא אינו דן את האדם אלא: "פאשר הוא שם" - כמנהג המקום שבו הוא יתברך שוכן, בשמי השמים, שם נוהגת מדת החסד והרחמים, ככתוב (תהלים קח ה): "כי גדול מעל שמים חסדך".

באפו נוסף פרש רבי יהונתן איבשיץ:

אמר המלאך להגר: "אל תיראי" - מפני קטרוגם של המלאכים, "כי שמע אלקים אל קול הנער פאשר הוא שם" - כיון ש"שכינה למעלה ממראשותיו של הוליה" (שבת יב ב). לפיכך בשונה מיתר התפלות המגשות אליו בידי המלאכים, את תפלת החולה אלקים שומע בעצמו, ולא יהיה בידי המלאכים לעכבה בטענותיהם.

תפארת יהונתן

"אלקים יהיה בעזרי"

"ויהי בעת ההוא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר אלקים עמך בכל אשר אתה עשה" (כא כב)

באר רבי יצחק מוולוז'ין:

אבימלך הביע את התפעלותו מכך ש"אלקים עמך - בכל אשר אתה עשה", שלפני כל פעולה שאברהם עושה מקפיד הוא להזכיר שם שמים ולבקש: "אלקים יהיה בעזרי".

פה קדושי

שלמות המלאך - עדות לשלמות המצוה

"ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים... כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנה את יחידך ממני" (כב יא-יב)

יש להבין הכיצד אומר המלאך לאברהם: "ולא חשכת ממני"? וכי עמד אברהם את בנו בפני המלאך?

באר הגר"א: המלאך שדבר כאן אל אברהם היה זה שנוצר ממצות העקדה. כיון שמצוה זו נעשתה בשלמות, אף המלאך שנברא ממנה היה משלם בכל המעלות. וזהו הסבה שאמר המלאך: 'ממני' - כלומר מהעבדה שנבראתי באפן כה משלם תוכל ללמד שעשית את המצוה בשלמות.

קול אלהי

יש להוסיף בענין זה את אשר למד הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג, כי צירתו של המלאך הנברא פתוצאה מאמירת ברכה אינה נשלמת, אלא אם ענו אמן אחרי הברכה.

אהל יצחק עמ' לו

אמן לפנים משורת הדין

ככלות ימי השלושים להסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מפיטסבורג זצוק"ל, הננו להביא בפניכם קטע ממשאו המאלף בכנס 'בני אמונים' שהתקיים בחודש מנחם אב תשע"ו: ידועה היא כחה ומעלתה העצומה של ענית אמן. והטעם לכך הוא לפי שענית אמן היא לשם שמים, שכן העונה אמן אין לו טובת הנאה אישית, כי אם להעיד שדברי המברך אמת. צעקה כזו מעוררת רחמי שמים ומשפיעה שפע של מתנות חנם לברואי תבל.

ספר 'בני אמונים' עמ' 277

אמן. שלש אותיות. שפע של השפעות טובות.

תענה אמונים

פנינים ובאורים בסדר התפלה

ברכות ההודאה על המצוות

וכך כתב גם בעל שו"ע הרב (א"ח מו ה'): "וצריך להן ההודאה למקום ברוך הוא שאלו שם חלקו כמעלה שבהם אלא זכה לעבד ה' ולהיות קרוב אליו יותר מקלם".

מעשה היה בחוזה מלבדו, שפעם הבחין מקרבו כי דלג באמירת ברכות השחר על ברכת 'שלא עשני גוי' לאחר התפלה, כאשר הבינו את תמיהתם על פשר ההנהגה, הסביר: "כשתעוררתי הבקר משתי מקפה אותי חילת הנפש עד שלא עלה בידי לקום ממשתי. לבי נשבר בקרבי על עניי, על שפלותי ומועו מעשי, אולם לפתע נזכרתי כי לכל הפחות יהודי הנני ובודאי מעלתי גדולה מן הגוי. עבדה זו זרמה לי לקפץ בשמחה ממשתי ולברך בהתלהבות: 'שלא עשני גוי' ועל כן עתה דלגתי על ברכה זו" (נפלאות הרבי"א אות שנה).

שלא עשני עבד

'עבד פגעני' הוא עבד מאמות העולם שנמכר לישראל והתגיר. כל העבדים מכנים פגעניים על שם הפסוק (בראשית ט ח'): "ארוי פגעני עבד עבדים יהיה לאחיו" (רש"י דרשוני כב ב ד"ה שדה). אף על פי שלאחר גירו חייב 'עבד פגעני' במצוות אפשה, תקנו חכמים לברך שתי ברכות נפרדות - 'שלא עשני עבד' ו'לא עשני אשה', לפי שדרגת העבד נמוכה מאשה בת חורין וקרוב הוא לגוי, לפי שאין לו זכות אבות ואסור לו להתחתן עם בת ישראל (אבודרהם).

יש שפרשו שברכה זו אינה מתייחסת דווקא לעבד פגעני, אלא אפילו לעבד יהודי ('עבד עברי'). לפי שאף הוא אינו יכול לקיים את המצוות כראוי, בהיותו משועבד לאדונו (פרוש התפלות והברכות ל"ר"ן בן יקר). עוד כתבו שברכה זו באה לרמז לנו שכל יחיד האדם עבד לטבע ולתאוותיו (ספר הבתים מצוה יג). ובספר 'עולת תמיד' (פרק ט) כתב שראוי כגון להודות בברכה זו אף על כן שהציל אותנו הקדוש ברוך הוא מעבודת פרך בטמאת ארץ מצרים.

ברכת שעשני כרצונו

בברכת 'שלא עשני אשה' נותנים אנו תודה לרבונו העולמים על שזכנו לקיים את המצוות התלויות בזמן [מצוות עשה שהיון גרמן], שהאשה אינה מחייבת בהן, ומלבד זאת הוסיף וזכנו במצוות למדוד התורה הקדושה (אבודרהם: "מוד ושרש העבודה שער האשמרת פ"א").

אולם זאת עליו לזעזע שלא עשני אשה? תפקיד חשוב ומיוחד בעולם. לכן כפי שהאנשים מברכים ומודים על המעלות שזכו להם, אף הנשים צריכות להודות על מעלתן. ואף יש בהן מעלה מיוחדת המתבטאת בכך שהן קובעות את זהות צאצאיהן. שהרי מי שנולד לאם יהודיה ולאב נכרי נחשב יהודי, ומי שנולד לאם גויה ולאב יהודי נחשב גוי. לפיכך תקנו להן ברכה מיוחדת: 'שעשני כרצונו' (ט"ו פ"ה ד"ה נפש שמשון על סדר התפלה).

יש שבארזו את לשון הברכה 'שעשני כרצונו' כך: במדרש (בר"ה א) מבאר שקדם שבא הקדוש ברוך הוא את האדם נוצץ במלאכי השרת, כקובץ נפשו (בראשית יו): 'נעשה אדם, אף את האשה ברא ברצונו בלבד. לכן מברכת האשה 'שעשני כרצונו', דהינו כרצון הקדוש ברוך הוא בלבד בלא שנוצץ עם המלאכים' (ישועות יעקב א"ח מו ט).

ברוך אמה ה' אליקינו מלך העולם שלא עשני גוי

אמן - אמת שעלינו להודות לה', שלא נבראנו כגויים שלא נצטוו במצוות.

ברוך אמה ה' אליקינו מלך העולם שלא עשני עבד כנעני, שדרגתו פחותה מישראל, ופסור ממצוות עשה התלויות בזמן. **אמן - אמת שעלינו להודות לה'** שלא נבראנו כנעניים, שדרגתם פחותה מישראל, ואף אינם מחייבים בכל המצוות כיש"ראל.

ברוך אמה ה' אליקינו מלך העולם שלא עשני אשה הפטורה ממצוות עשה התלויות בזמן. **אמן - אמת שעלינו להודות לה'** על שלא נבראנו כנשים שאינן חייבות בכל המצוות כיש"ראל.

שלוש ברכות - שלוש דרגות

בין כלל ברכות השחר שנחמנו על סדר העולם והנהגתו, מתקדמות שלוש ברכות שבהן אנו מודים על המעלה הגדולה שהעניק לנו הקדוש ברוך הוא, הלא הן הברכה המצוות שבהן זכנו הקדוש ברוך הוא ברחמי וברב חסדיו, כפי שבאמצעותן נשלם את נפשנו ונזכה לחיי העולם הבא.

בקטרו חכמים לתקן ההודאה מיוחדת על כל דרגה שזכינו לה בחיוב המצוות, לפיכך תקנו את הברכות בסדר עולה, בהתאם להדרגה: דרגות המחייבים במצוות; תהלה: 'שלא עשני גוי' שאינו מחייב בכל המצוות (מלבד שבע מצוות בני נח); לאחר מכן 'שלא עשני עבד' ולבסוף 'שלא עשני מהמצוות ודרגות פחותה מיהודי, ולבסוף 'שלא עשני אשה' שאף היא אינה מחייבת בכל המצוות (טור וב"א א"ח מו; אבודרהם השקפת הבקר וברכות השחר).

ברכות בלשון שיליה

רבים תהו: מדוע ברכות אלו נאמרות בלשון שיליה: 'שלא עשני גוי/עבד/אשה, ולא בלשון חייב כיתר הברכות: 'שעשני ישראל/בן חורין/אישי'?

יש מי שבאר כי כיון שאמרו חז"ל (ערוכי ג' ב): "נח לו לאדם שלא נברא משונבא", לפיכך אין להודות על עצם העבדה 'שעשני', אלא על שלאחר שעלה בדעתו לברא אותו היטיב עמי בכך שלא עשני גוי (דרשות מה"ר מינא הדרוש השני).

עוד בארו: אלו היינו מברכים 'שעשני ישראל', לא היינו יכולים לברך את הברכות הבאות: 'שעשני בן חורין' ו'שעשני איש'. זאת משום שבברכה הקודמת 'שעשני ישראל' כבר כללנו את המשמעות של הברכות הבאות, 'שלא עשני גוי' אינו אלא בן חורין, ולא עבד ולא אשה [שכן אשה נקראת 'ישראלית']. לכן תקנו בלשון שיליה, כדי שנוכל להודות בברכה מיוחדת על כל דרגה שנוספה לנו בחיוב המצוות כמבאר לעיל (ב"ח פ"ט).

באר נוסף לכך: ההקלטה האם להיות בגדר 'ישראל' מסורה בידי האדם עצמו, וכפי שאמרו חכמים (ברכות יג ב): "הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים", לכן לא תקנו לנו לברך, אלא על 'שלא עשני גוי' (ברכי יוסף פ"ה ז).

שלא עשני גוי

מלבד המעלה היתרה שעליה אנו מודים בברכת 'שלא עשני גוי', שלא נבראנו כגויים שאינם מחייבים בתורה מצוות, עלינו לזעזע כי יהודי גדול מן הגוי אף בעצם ובהשגחה. כפי שאמר פסע הגאון רב ברוך בער קמנצ'ץ לאחר מותלמדי'ו: "כשאני מברך בברכת 'שלא עשני גוי', איני מתכוון לגוי פשוט קטאטא רחובות, ואפילו לא לגוי עשיר בעל נכסים רבים; אני מתכוון לגוי החשוב ביותר בכל העולם - לנשיא ארצות הברית! משום שהמעלה של יהודי על גוי אינה מתבטאת רק בכך שהוא עוסק בתורה ומצוות, לעומת הגוי השקוע בדברים בטלים. אלא בכל עצם מהותו גבוהה מן הגוי, והוא ככריה אחרת לגמרי, כפי שכתבו (ישועות מג כא): 'עם זו צרימה לי התלתי 'ספרו' (זעזע שר"א חנוך עמי מכב).

מעשה אמונים

ספור שבועי על אמונת התפלה

הגז נגמר ואנחנו נמלטנו

אכנים בגעליהם בנסיון להוסיף כמה סניטמטרים לגובהם.

תורו של קלמן הגיע. הוא התייצב מול הרשע כשפניו משדרות בשחור, וכאשר נשאל לגילו השיב: "שמונה עשרה". מנגלה הביט בו בחסר אמונה, הוא ציח עליו לעבר תחת המסלול שאחז בידו. קלמן נסה להתמסח בכל כחו, אולם התוצאה לא השביעה את רצונו הצורך.

קלמן הפנה לשמאל, אל הדרך שפמנה איש לא שב, כשהוא מצטרף אל הזקנים, החולים והזדקנים שצבר עמו שם לפניו.

ובכל זאת לא נשברה רוחו. הוא חזר אל הפנים הנפולות והשבורות ששכבוהו והזכיר להם את מאמר חכמים: "אפילו חרב חדה מנחת על צאנרו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים".

הגב והנתפלה יחדו לבטול רע הגוהר מעליו, הצייע להם, ומבלי לצפות לתשובה החל למלמל חרישית את מזמורי התהלים המכריזים: "שיר המעלות ממעמקים...", "שיר למעלות אשא עיני אל ההרים...", ועוד.

כאשר החלו הנאצים להציע את היהודים לעבר תאי הגזים, כבר הצטרפו אל תפלתו של קלמן כמה וכמה מבין הצועדים. כשיצא של תקוה נצת בעיניהם. הצעידה נמשכה והפקקה לסרגוין, לקול צרחותיהם הפראיות של השומרים, אולם התפלה לא פסקה לרגע. טוב ושוב חזרו קלמן וחבריו על פרקי התהלים עד אשר עמדו מול פתח האולם הגדול ששלוש שגרי שהצב בפנתו ולא שנגע איש, טען כי במקום זה עתידים הם לעבר נקיון וחסו.

המנות רחף מעל ראשם. גורלם נחרץ זה מכבר, אולם הם לא אבדו תקוה והמשיכו לשאת תפלה.

חלפו זקות אפכות והיהודים טרם הכנסו לאולם החסוי, ודמם של השומרים האכזריים שהפקדו על גורלם רתח ונעלע, היות שדבר מה השתבש בתכניתם. מסביב הסתובבו המפקדים, שואגים פקדות נרגזות לכל עבר, ואט אט הובנה סבת העיכוב.

התברר ליהודים ההמומים כי משלוח הגז שיועד להשמדתם התעכב באופן בלתי צפוי, וחסרון החמר הכריח את הנאצים להטביח את מכונית ההשמדה למשך שעות מספר, עד להגיעו של משלוח חדש.

הלא אמן התרחש. משאית שחרות שהובאו למקום העבירו את מאות היהודים שצבר עמו על סף המוות, לעבר מחנה זמני, במרחק מה מאושוויץ, ועד שהגיע תורם להשלח בשנית אל המוות, כבר הופיעו חילי הצבא האדום בפתח אותו מחנה ושחררום לחפשי.

קלמן זכה לעלות לארץ ישראל ולהקים בה משפחה לתפארת. כאשר עד לסוף ימיו לא חדל מלהודות לה' על הנס המפלא אשר זכה לו בזכות מזמורי התהלים, וכלשונו השנונה של רבי קלמן: "שיר המעלות' הצילני בגזע האחרון ממעמקים" "יבי הפרשה ה' תבא תשי"פ

קלמן דער פרילאכער, כף היה מכנה גבור ספורנו בפי כל. קלמן זה היה נער צעיר, בן שש עשרה שנים בסך הכל, בשעה שעלה הכורח על יהדות הונגריה, בשלהי מי השואה הנוראה. בתוך כמה חודשים שלחו מאות אלפים מהם להרג ויסורים במחנות המות הנרמנים.

לא לחנם זכה קלמן מידעונו לכינוי פה מיחד, אלא משום שהתברר בתכונה מיוחדת במינה - החיף מעולם לא מש מפיו, החל מהיותו עולה לר, המעבד בהיותו חוזר צעיר החובש את ספסלי בית המדרש, וכלה באותו משע מבעית ומיסר שעשה מביטו החם והמנון ששכן באחת מעירות הונגריה הצעירות, לעבר גיא ההריגה דאושוויץ.

קלמן לא יכול היה לשאת את האוירה הקדורנית שאפפה את קרונות הבקר שבהן נחסם יחד עם מאות יהודים בדרום לפולין. הוא עשה הכל כדי להשרות סביבו אוירה נעימה. בהתבררו בקול ערב לאזן, שר עם החברים שנסעו לצדו שירי שמחה המרוממים את הנפש לצד שירי רגש מלא ספופי. כאשר בין לבין הוא שר אמרות נעימות ושלח מלים מרגיעות לכל מי ששומע לכוך.

שירתו הנעימה של קלמן נקטעה לקול חריקתם העזה של בלמי הרפבת. 'הגענו לאושוויץ' - חלפה השמועה הקשה בין הקרונות. השומרים ונביחות הכלבים שנישמעו מצעד לדלתות המוגפות הכבדות למי שלא הבינו עד עתה, כי הגרוע מכל עודנו לפניו.

כמה זקות חלפו עד שנשמע קול שקשוק שרשראות ברזל ודלתות הקרונות נפתחו באחת. 'שעל, שעל', האיצו בפראות השומרים הנרמנים בנוסעי הרפבת, כפיכך לא היו אחוסיים בקטוה פמה ימים מבלי יכלת להגיע איבר, 'לדת מהר ולהשאיר את כל התבליות בצד הדרך', הורו להם בצוחות מקפאות דם.

ריח של מות עמד באויר. מראש הנורא של שלדי האדם לובשי הבגדים המפספסים שנקראו לטפל בתבליות של המשלוח החדש, המם אף פני הירודים מהרפבת. השמועות התבררו ככונות - אושוויץ עומדת להיות תחתם הסופית עליו אדמות.

הנאצים הריצו את היהודים המובעתים לעבר רחבה גדולה ששכנה בטבורו של המחנה. ובתוך, צעד קלמן בצעדים עולצים, כפיכך מתהלך הוא בלמים פתקנים בין משעולי עירנו השלחה בעצמו של יום אביב, פיו שורך תפלה, ומבין שפניו השתלחו אמרות שפר מחקות ומעודדות לעבר הסובבים אותו.

הנאצים סדרו את היהודים בשורות, אל מול במה נמוכה שעתדה מרפזי הרחבה, בהמתנה לבוא תת האדם, ד"ר מנגלה "מי"ש, שעמד לברר מביניהם את כפירי העבודה, ולשלח את יהתי למשפחות.

המתח היה נורא. השמועות שהתגלגלו בין הנערים אמרו כי ד"ר מנגלה עתיד להתחיל לבקשם בגורם משמעותי בבחינת כשרם הגופני. משום כך נסה כל אחד מהם למתח עצמו כלפי מעלה. היו אף שמתחבו

בתהלים נאמר (טו ו): "חבלתי נפלו לי בתבות: חבלתי אר נחלת שפרה עלי". ראשי חבל שבו נקשרים המצטרפים. לאור זאת חשבתו של קלמן: יש טוב כפול: גם נוצר מענינה מלאך טוב כפול: מהספרים הקדוש שאמן בגימטריה מלאך, וגם נוצר חבל שקושר את המפטינים והדברים נפלאים. בכל חותמי הברכות, י. ש. - אשדוד.

מכתבי אמונים

מכתבים מקוראינו הנאמנים

בתפלת האזינו (לב ט): "עקב חבל נחלתו", שבאמצעות ענית אמן נעשה חבל שבו נקשרים המצטרפים. לאור זאת חשבתו של קלמן: יש טוב כפול: גם נוצר מענינה מלאך טוב כפול: מהספרים הקדוש שאמן בגימטריה מלאך, וגם נוצר חבל שקושר את המפטינים והדברים נפלאים.

בנוסף, לאור דברי בעל השומר אמונים' חשבתו להוסיף רמז נפלא: י. ש. - אשדוד.

למערכת 'כל מאמינים', ישר תפ על העלון הפפלא והמרתב של האזינו. לעידונו לא מגיבים העלונים, ונדדך כולל אני קורא את העלון בקרוב העלונים. שמחתי מאד לקבל אותו הפעם בגדל טבעי. ברוכים תהיו.

התפעלתי ממרעיון שהבאתם בשם רבנו בעל השומר אמונים' (מאמר פתחו שערים' פט"ו על הפסוק

וכאשר תקום מן הספר, תחפש באשר למדת אם יש בו דבר אשר תוכל לקימו.